

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра таксації лісу та лісового менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ лісового і садово-паркового господарства

_____ П. І. Лакида

«_____» _____ 2021 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри таксації лісу та лісового менеджменту
(протокол № 17 від 4 червня 2021 р.)

Завідувач кафедри

_____ А. М. Білоус

Гарант ОП «Лісове господарство»

_____ Р. Д. Василюшин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Менеджмент лісових ресурсів»

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Освітня програма «Лісове господарство»

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробник: доцент, к.е.н. О. П. Павліщук

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство»	
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	205 «Лісове господарство»	
Освітня програма	«Лісове господарство»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
Форма навчання	денна	заочна
Рік підготовки	1	1
Семестр	2	1-2
Лекційні заняття	30 год.	10 год.
Практичні заняття	30 год.	8 год.
Самостійна робота	90 год.	132
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів»

Метою навчальної дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів» є поглиблення теоретичних знань студентів та формування у них практичних менеджерських навичок, спрямованих на забезпечення ефективного використання лісових ресурсів, їх збереження, відновлення та охорони за умов ринкової економіки та з урахуванням глобальних екологічних загроз.

Предметом навчальної дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів» є теоретичні та практичні засади обґрунтування ефективних рішень щодо менеджменту лісових ресурсів та практичні підходи до планування, організації, контролю та інших видів управлінської діяльності у цій сфері з погляду екологічно збалансованого, економічно ефективного та соціально корисного лісокористування.

Завданнями навчальної дисципліни є набуття та поглиблення теоретичних знань й формування практичних вмінь студентів щодо:

- системного та адаптивного підходів як основи прийняття рішень у менеджменті лісових ресурсів;
- методів обґрунтування ефективних рішень, що буде використано у процесі менеджменту лісових ресурсів;
- ризик-менеджменту на підприємствах лісового господарства;

- менеджменту лісових ресурсів за кризових умов;
- організації інноваційної діяльності на підприємствах лісового господарства та методичного інструментарію оцінювання її ефективності;
- екологічних та соціально-економічних пріоритетів менеджменту лісових ресурсів на засадах сталого розвитку та механізму практичної реалізації відповідних йому підходів;
- підходів до менеджменту лісових ресурсів за умов європейської інтеграції України, зокрема з урахуванням вимог до забезпечення законності походження деревини;
- менеджменту лісових ресурсів на територіях природно-заповідного фонду;
- стратегічного менеджменту на підприємствах лісового господарства за умов динамічного ринкового середовища;
- ефективного використання недеревних лісових ресурсів як перспективного напрямку диверсифікації діяльності підприємств лісового господарства;
- менеджменту енергетичного потенціалу деревних лісових ресурсів;
- менеджменту конфліктів, пов'язаних із лісовими ресурсами та лісгосподарською діяльністю.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має *знати*:

- сутність системного та адаптивного підходів як основи прийняття рішень у менеджменті лісових ресурсів;
- сутність методів, що застосовують для обґрунтування ефективних рішень у менеджменті лісових ресурсів;
- законодавчо-правове забезпечення використання, відтворення, охорони та збереження лісових ресурсів України;
- сутність процесу ризик-менеджменту та особливості його реалізації на підприємствах лісового господарства;
- сутність антикризового менеджменту та його домінанти на підприємствах лісового господарства;
- екологічні та соціально-економічні пріоритети менеджменту лісових ресурсів на засадах сталого розвитку;
- вимоги до ведення лісового господарства (в контексті екологічної, економічної та соціальної складових) відповідно до чинних стандартів лісової сертифікації;
- особливості менеджменту лісових ресурсів на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду відповідно до їх режимів;
- сутність та особливості стратегічного менеджменту на підприємствах лісового господарства;
- вимоги європейського законодавства щодо забезпечення законності походження деревини та їхній вплив на лісову галузь України;
- особливості менеджменту недеревних лісових ресурсів та їх значення у забезпеченні ефективної діяльності підприємств лісового господарства;
- сутність конфліктів, пов'язаних із лісовими ресурсами і лісгосподарською діяльністю, та підходи до їх менеджменту;

вміти:

- застосовувати системний та адаптивний підходи у менеджменті лісових ресурсів;
- використовувати кількісні та якісні методи обґрунтування рішень у менеджменті лісових ресурсів;
- здійснювати ідентифікацію ризиків діяльності підприємств лісового господарства, їх оцінювання, застосовувати різні методи впливу на ризики;
- здійснювати діагностику кризового процесу на підприємствах лісового господарства, розробляти та застосовувати стратегічні та оперативні антикризові заходи у менеджменті на підприємствах лісового господарства;
- здійснювати менеджмент лісових ресурсів із урахуванням екологічних та соціально-економічних пріоритетів сталого розвитку лісового господарства;
- здійснювати ефективний менеджмент лісових ресурсів на території природно-заповідного фонду із урахуванням режимів відповідних територій та об'єктів;
- розробляти стратегічні плани розвитку лісового господарства, спрямовані на забезпечення довгострокової конкурентної переваги лісгосподарських підприємств;
- обґрунтовувати та застосовувати заходи щодо адаптації лісів та системи ведення лісового господарства до змін клімату з метою зменшення потенційних збитків, підтримки життєздатності та стійкості лісів за цих умов;
- забезпечувати у процесі менеджменту лісових ресурсів реалізацію вимог щодо законності походження лісопродукції;
- забезпечувати ефективне використання недеревних лісових ресурсів у контексті заходів щодо диверсифікації джерел доходу підприємств лісового господарства;
- застосовувати різні форми та засоби взаємодії із громадськістю задля забезпечення реалізації її прав на участь у прийнятті рішень щодо лісів та лісового господарства як чинника попередження конфліктів, пов'язаних із лісовими ресурсами та лісгосподарською діяльністю.

Вивчення дисципліни забезпечує набуття таких загальних компетентностей:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу у процесі прийняття рішень відповідно до системного, адаптивного, ситуаційного підходів до менеджменту лісових ресурсів.
2. Навички використання інформаційних технологій задля обґрунтування рішень на основі економічного механізму менеджменту лісових ресурсів та комунікаційних технологій задля ефективної взаємодії із контрагентами та іншими зацікавленими сторонами у процесі досягнення цілей менеджменту.
3. Здатність навчатись та навчати, забезпечуючи актуалізацію знань та навичок відповідно до новітньої науково-технічної інформації з питань менеджменту лісових ресурсів, результатів досліджень та спостережень на основі передового досвіду.
4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, пов'язані із забезпеченням ефективного використання лісових ресурсів, їх збереження, відновлення та охорони за сучасних умов господарювання.

5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, зокрема, тих, які характеризують внутрішнє та зовнішнє середовище діяльності підприємств лісового господарства.

6. Здатність працювати автономно та в команді, застосовуючи як кількісні, так і якісні (експертні) методи обґрунтування рішень щодо менеджменту лісових ресурсів.

Вивчення дисципліни забезпечує набуття таких фахових (спеціальних) компетентностей:

1. Здатність забезпечити належний менеджмент на підприємствах лісового господарства різного функціонального призначення, застосовувати сучасні принципи та підходи планування, провадження та моніторингу ведення лісового господарства.

2. Здатність використовувати знання й практичні навички з дисциплін лісівничого та економічного напрямів, новітні наукові розробки та передовий досвід для аналізу реального стану та розроблення ефективних заходів перспективного розвитку підприємств лісового господарства.

3. Здатність застосовувати у менеджменті лісових ресурсів системний, адаптивний та ситуаційний підходи, а також сучасні інформаційні системи та комп'ютерні технології задля підвищення обґрунтованості рішень.

4. Здатність забезпечити диверсифікацію джерел доходу підприємств лісового господарства завдяки комплексному лісокористуванню із залученням у господарську діяльність як деревних, так і недеревних лісових ресурсів на засадах раціонального та невиснажливого ведення господарства.

5. Здатність вірно трактувати та використовувати у виробничій діяльності чинні законодавчо-правові вимоги щодо менеджменту лісових ресурсів в частині їх використання, відтворення, охорони та збереження.

6. Здатність здійснювати ефективну взаємодію із громадськістю, зокрема просвітницьку діяльність серед населення щодо формування в них екологічного мислення, а також прихильності до цінностей ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку.

3. Програма навчальної дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів»

Модуль 1. Теоретичні засади менеджменту лісових ресурсів у контексті сталого розвитку

Тема 1. Вступ. Поняття та сутність менеджменту лісових ресурсів (2 год.)

Мета та завдання дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів». Види навчальної діяльності і навчальних занять студентів в рамках вивчення дисципліни, форми контрольних заходів. Роль дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів» у формуванні фахівців лісового господарства, набутті необхідних соціально важливих і професійних знань та умінь. Взаємозв'язок навчальної дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів» з іншими навчальними дисциплінами. Інформаційно-методичне забезпечення дисципліни.

Поняття та сутність менеджменту лісових ресурсів. Місце менеджменту лісових ресурсів у сфері лісових відносин. Об'єкт, суб'єкт менеджменту лісових ресурсів. Значення ефективного менеджменту лісових ресурсів у розвитку лісового сектору економіки України.

Тема 2. Системний та адаптивний підходи як основа прийняття рішень у менеджменті лісових ресурсів (2 год.)

Сутність системного підходу у менеджменті. Організація як відкрита система. Процес менеджменту з погляду відкритої системи.

Чинники внутрішнього та зовнішнього середовища підприємств лісового господарства як рушійні сили впливу на ефективність використання, відтворення, охорони та збереження лісових ресурсів. Взаємозв'язок чинників внутрішнього та зовнішнього середовища підприємств лісового господарства.

Сутність адаптивного менеджменту та його зв'язок із процесним підходом. Цикл PDCA («*Plan-Do-Check-Act*») та ризик-орієнтоване мислення як елементи процесного підходу відповідно до міжнародного стандарту ISO 9001 щодо системи управління якістю.

Застосування адаптивного менеджменту в лісовому господарстві. Етапи та ключові елементи адаптивного менеджменту в лісовому господарстві.

Законодавчо-правове забезпечення використання, відтворення, охорони та збереження лісових ресурсів України. Екологічне, економічне та соціальне підґрунтя реалізації рішень щодо використання, відтворення, охорони та збереження лісових ресурсів України.

Тема 3. Ризик-менеджмент у лісовому господарстві (2 год.)

Сутність понять «ризик». Ризик, як економічна категорія. Об'єкт, суб'єкт ризику. Джерела ризиків: зовнішні та внутрішні. Функції ризиків: регулятивна, захисна та їхні форми.

Класифікація ризиків. Підприємницькі ризики: сутність та види.

Галузеві ризики підприємств лісового господарства: сутність та чинники, що їх зумовлюють.

Методи оцінювання ризиків: статистичні, експертного оцінювання, розрахунково-аналітичні та аналогові.

Процес ризик-менеджменту: сутність та етапи в контексті міжнародних стандартів ISO 31000 та ISO/IEC 31010. Менеджмент ризиків у системі прийняття рішень щодо лісових ресурсів.

Методи впливу на ризики (модифікація): уникнення ризиків, запобігання та мінімізація ризиків, передача контролю за ризиками, самострахування. Вплив на галузеві ризики підприємств лісового господарства.

Тема 4. Менеджмент лісових ресурсів за кризової ситуації (2 год.)

Сутність поняття «криза». Причини та види криз. Негативні та позитивні наслідки криз. Криза як етап життєвого циклу підприємств.

Сутність антикризового менеджменту. Етапи реалізації антикризового менеджменту. Діагностика кризового стану підприємств у системі антикризового менеджменту: сутність та показники. Зміст антикризової програми.

Основні домінанти антикризового менеджменту на підприємствах лісового господарства. Система стратегічних та оперативних антикризових заходів у менеджменті на підприємствах лісового господарства.

Тема 5. Сутність та основні положення концепції управління лісами на засадах сталого розвитку (2 год.)

Передумови формування концепції управління лісами на засадах сталого розвитку. Сутність поняття «управління лісами на засадах сталого розвитку». Еволюція концепції управління лісами на засадах сталого розвитку, зокрема її формування в рамках міжнародних ініціатив.

Екологічна, економічна, соціальна складові та принципи управління лісами на засадах сталого розвитку. Імплементация концепції управління лісами на засадах сталого розвитку в систему прийняття управлінських та виробничих рішень щодо лісів та ведення лісового господарства.

Законодавче забезпечення реалізації концепції управління лісами на засадах сталого розвитку в Україні.

Тема 6. Пріоритети менеджменту лісових ресурсів на засадах сталого розвитку (2 год.)

Інструменти практичної реалізації концепції управління лісами на засадах сталого розвитку (критерії та індикатори, лісова сертифікація та інші).

Сутність критеріїв та індикаторів управління лісами на засадах сталого розвитку, їх формування та цілі застосування.

Сутність та характеристика різних схем лісової сертифікації (FSC, PEFC), їх поширення на міжнародному та національному рівнях. Структура та зміст FSC національного стандарту системи ведення лісового господарства для України.

Екологічні пріоритети менеджменту лісових ресурсів на засадах сталого розвитку.

Соціально-економічні пріоритети менеджменту лісових ресурсів на засадах сталого розвитку.

Тема 7 (у т. ч. 7.1). Менеджмент лісових ресурсів на території природно-заповідного фонду (4 год.)

Сутність поняття «природно-заповідний фонд». Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Національне та міжнародне законодавство в галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відтворення його природних комплексів.

Особливості державного управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду України.

Характеристика режимів територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Підходи до менеджменту лісових ресурсів на території природно-заповідного фонду відповідно до їх режимів.

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду України як складова системи моніторингу природоохоронних територій.

Особливості фінансово-економічного механізму в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду.

Відповідальність за порушення законодавства в сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

Модуль 2. Стратегічний менеджмент на підприємствах лісового господарства за умов європейської інтеграції

Тема 8 (у т.ч. 8.1). Стратегічний менеджмент: теоретичні основи та реалізація на підприємствах лісового господарства (4 год.)

Сутність понять «стратегія», «стратегічний менеджмент». Переваги стратегічно орієнтованих підприємств.

Етапи та особливості стратегічного менеджменту. Застосування SWOT-аналізу для розроблення стратегічних альтернатив.

Стратегічне планування як основа стратегічного менеджменту. Вимоги до складання стратегічних планів у лісовому господарстві. Структура стратегічних планів. Взаємозв'язок різних рівнів планування на підприємствах лісового господарства. Класифікація стратегій підприємств.

Пріоритети розвитку України за умов європейської інтеграції та з урахуванням орієнтирів «зеленої» економіки.

Стратегії адаптивного лісового господарства за умов зміни клімату та заходи щодо їх реалізації.

Стратегічні пріоритети розвитку лісового господарства України.

Тема 9 (у т.ч. 9.1). Менеджмент деревних лісових ресурсів з урахуванням європейських вимог до забезпечення законності походження деревини: сутність та вимоги європейського законодавства; вплив ініціатив ЄС на лісову галузь України (4 год.)

Вимоги до міжнародної торгівлі лісовою продукцією в контексті рішень міжнародних ініціатив щодо навколишнього середовища та сталого розвитку.

Міжнародне, зокрема, європейське законодавство щодо забезпечення законності походження деревини.

Призначення, зміст та вимоги регламенту ЄС № 995/2010 щодо забезпечення законності походження деревини. Сутність та складові системи належної перевірки (анг. «Due Diligence System») відповідно до регламенту ЄС № 995/2010.

Вплив нормативних ініціатив ЄС, зокрема, регламенту ЄС № 995/2010 на лісову галузь України. Система контролю руху деревини як засіб підтвердження

законності лісозаготівель та стеження за просуванням лісопродукції ланцюгом постачання: сутність, міжнародний досвід функціонування, розвиток в Україні.

Значення FSC сертифікації для забезпечення підтвердження законності походження деревини в контексті вимог європейського законодавства.

Тема лекційного заняття 10. Менеджмент недеревних лісових ресурсів (2 год.)

Сутність поняття «недеревні лісові ресурси». Класифікація недеревних лісових ресурсів. Значення недеревних лісових ресурсів у контексті сталого розвитку лісового господарства.

Обсяги та динаміка використання недеревних лісових ресурсів на міжнародному та національному рівнях.

Законодавче забезпечення використання недеревних лісових ресурсів в Україні.

Особливості планування та організації використання недеревних лісових ресурсів відповідно до національного законодавства (загальне та спеціальне використання лісових ресурсів).

Досвід та перспективи використання недеревних лісових ресурсів в Україні.

Тема 11 (у т. ч. 11.1). Конфлікти, пов'язані з лісовими ресурсами: теоретичні основи та менеджмент (4 год.)

Сутність поняття «конфлікт». Характерні ознаки конфлікту. Основні структурні елементи конфлікту. Стадії конфлікту. Класифікація конфліктів. Причини виникнення конфліктів. Позитивні та негативні функції конфліктів.

Структурні та процесуальні атрибути конфліктів, пов'язаних із лісовими ресурсами та лісогосподарською діяльністю. Причини та класифікація конфліктів, пов'язаних із лісовими ресурсами та лісогосподарською діяльністю. Типові конфлікти, пов'язані із лісовими ресурсами та лісогосподарською діяльністю, що характерні для України.

Стили поведінки в конфліктній ситуації. Чинники, які сприяють попередженню конфліктів, пов'язаних із лісовими ресурсами та лісогосподарською діяльністю.

Залучення громадськості до процесу прийняття рішень щодо лісів та лісового господарства як чинник попередження конфліктів у сфері лісокористування.

Заходи для формування ефективної взаємодії підприємств лісового господарства із громадськістю задля уникнення конфліктів, пов'язаних із лісовими ресурсами та лісогосподарською діяльністю.

Структура навчальної дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади менеджменту лісових ресурсів у контексті сталого розвитку														
Тема 1. Вступ. Поняття та сутність менеджменту лісових ресурсів	1	9	2	2			5	9,5	0,5					9
Тема 2. Системний та адаптивний підходи як основа прийняття рішень у менеджменті лісових ресурсів	2	9	2	2			5	9,5	0,5	1				8
Тема 3. Ризик-менеджмент у лісовому господарстві	3	9	2	2			5	8,5	0,5					8
Тема 4. Менеджмент лісових ресурсів за кризової ситуації	4	9	2	2			5	10,5	0,5	1				9
Тема 5. Сутність та основні положення концепції управління лісами на засадах сталого розвитку	5	10	2	2			6	9,5	0,5					9
Тема 6. Пріоритети менеджменту лісових ресурсів на засадах сталого розвитку	6	10	2	2			6	10	1	1				8
Тема 7. Менеджмент лісових ресурсів на території природно-заповідного фонду (<i>частина 1</i>)	7	10	2	2			6	8	1					7
Тема 7.1. Менеджмент лісових ресурсів на території природно-заповідного фонду (<i>частина 2</i>)	8	10	2	2			6	10,5	0,5	1				9
Разом за змістовим модулем 2		76	16	16			44	76	5	4				67
Модуль 2. Стратегічний менеджмент на підприємствах лісового господарства за умов європейської інтеграції														
Тема 8. Стратегічний менеджмент: <i>теоретичні основи</i>	9	10	2	2			6	9	1					8
Тема 8.1. Стратегічний менеджмент: <i>реалізація на підприємствах лісового господарства</i>	10	10	2	2			6	10	1	1				8
Тема 9. Менеджмент деревних лісових ресурсів з урахуванням європейських вимог до забезпечення законності походження деревини: <i>сутність та вимоги європейського законодавства</i>	11	10	2	2			6	9,5	0,5					9

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Тема 9.1. Менеджмент деревних лісових ресурсів з урахуванням європейських вимог до забезпечення законності походження деревини: <i>вплив ініціатив ЄС на лісову галузь України</i>	12	11	2	2			7	11,5	0,5	1				10
Тема 10. Менеджмент недержавних лісових ресурсів	13	11	2	2			7	11	1					10
Тема 11. Конфлікти, пов'язані з лісовими ресурсами: <i>теоретичні основи</i>	14	11	2	2			7	11,5	0,5	1				10
Тема 11.1. Конфлікти, пов'язані з лісовими ресурсами: <i>менеджмент</i>	15	11	2	2			7	11,5	0,5	1				10
Разом за змістовим модулем 2		74	14	14			46	74	5	4				65
Усього годин		150	30	30			90	150	10	8				132

4. Теми практичних занять з дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади менеджменту лісових ресурсів у контексті сталого розвитку		
1	Практична робота 1. Динамічні методи оцінки ефективності інвестиційних проектів у лісовому господарстві. Сенситивний аналіз інвестиційного проекту (на прикладі плантаційного лісовирощування)	4
2	Практична робота 2. Застосування теорії ігор для обґрунтування рішення щодо формування виробничої програми з вирощування декоративного садивного матеріалу на підприємстві лісового господарства	4
3	Практична робота 3. Оцінка ризику реалізації продукції лісгосподарським підприємством на основі статистичного методу.	2
4	Практична робота 4. Менеджмент лісових ресурсів із урахуванням світових підходів до збереження, охорони та використання лісів	2
5	Практична робота 5. Планування лісгосподарської діяльності в контексті вимог стандарту для сертифікації системи ведення лісового господарства за схемою FSC	2
6	Практична робота 6. Особливості функціонального зонування природно-заповідних територій та підходи до їх збереження і використання. Модульна контрольна робота 1.	2
Модуль 2. Стратегічний менеджмент на підприємствах лісового господарства за умов європейської інтеграції		
7	Практична робота 7. SWOT-аналіз як інструмент стратегічного планування у лісовому господарстві	6

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
8	Практична робота 8. Законодавчі засади механізму реалізації необробленої деревини в Україні	4
9	Практична робота 9. Інструменти забезпечення невиснажливого використання недеревних лісових ресурсів. Модульна контрольна робота 2.	4
	Разом	30

5. Контрольні запитання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Поясніть сутність поняття «менеджмент лісових ресурсів».
2. Охарактеризуйте місце менеджменту лісових ресурсів у сфері лісових відносин.
3. Назвіть характерні ознаки менеджменту лісових ресурсів як професійно здійснюваного виду діяльності.
4. Охарактеризуйте об'єкт та суб'єкт менеджменту лісових ресурсів.
5. Розкрийте специфіку лісового господарства, у т. ч. особливості, що відрізняють його з-поміж інших видів економічної діяльності.
6. Охарактеризуйте об'єкт та суб'єкт лісової підприємницької діяльності.
7. Назвіть характерні риси лісової підприємницької діяльності.
8. Поясніть значення лісового підприємництва у розвитку лісового сектору економіки України.
9. Поясніть значення ефективного менеджменту лісових ресурсів у розвитку лісового сектору економіки України.
10. Назвіть законодавчі акти, які формують систему лісового законодавства України.
11. Які питання регулюються нормативно-правовими актами з ведення лісового господарства відповідно до Лісового кодексу України?
12. Які вимоги до здійснення лісогосподарських заходів шляхом проведення рубок формування і оздоровлення лісів регулюються законодавством України?
13. Які складові механізму спеціального використання лісових ресурсів регулюються законодавством України?
14. Які питання щодо відтворення лісів регулюються законодавством України?
15. Які норми здійснення санітарно-оздоровчих заходів та санітарні вимоги визначені законодавством України?
16. Які основні положення, пов'язані з використанням, відтворенням, охороною та збереженням лісових ресурсів, регулюються законодавчими актами природоохоронного характеру?
17. Охарактеризуйте екологічні передумови реалізації рішень щодо використання, відтворення, охорони та збереження лісових ресурсів України.

18. Охарактеризуйте соціально-економічні передумови реалізації рішень щодо використання, відтворення, охорони та збереження лісових ресурсів України.
19. Поясніть сутність системного підходу у менеджменті.
20. Охарактеризуйте риси, притаманні відкритим системам.
21. Охарактеризуйте процес менеджменту з точки зору відкритої системи.
22. Назвіть та охарактеризуйте чинники внутрішнього середовища підприємств лісового господарства.
23. Наведіть та поясніть класифікацію цілей організацій.
24. Назвіть та поясніть вимоги до цілей організації на прикладі підприємств лісового господарства.
25. Наведіть класифікацію чинників зовнішнього середовища підприємств лісового господарства.
26. Охарактеризуйте коло споживачів продукції підприємств лісового господарства.
27. Охарактеризуйте роль органів державної влади та місцевого самоврядування як чинника зовнішнього середовища підприємств лісового господарства.
28. Охарактеризуйте коло конкурентів підприємств лісового господарства.
29. Розкрийте значення громадських об'єднань (громадських організацій, профспілок) як чинника зовнішнього середовища підприємств лісового господарства.
30. Розкрийте вплив міжнародного середовища як чинника зовнішнього середовища підприємств лісового господарства.
31. Розкрийте вплив соціально-культурних чинників зовнішнього середовища на діяльність підприємств лісового господарства.
32. Розкрийте вплив політичного середовища як чинника зовнішнього середовища діяльності підприємств лісового господарства.
33. Поясніть значення адаптивного потенціалу підприємств лісового господарства за умов змінюваного середовища їх діяльності.
34. Поясніть сутність адаптивного менеджменту та його зв'язок із процесним підходом.
35. Охарактеризуйте цикл PDCA та особливості ризик-орієнтованого мислення як елементів процесного підходу відповідно до міжнародного стандарту ISO 9001 щодо системи управління якістю.
36. Назвіть мету, етапи та ключові елементи адаптивного менеджменту в лісовому господарстві.
37. Розкрийте зміст поняття «ризик».
38. Поясніть, чому невизначеність та конфліктність є джерелом виникнення економічного ризику.
39. Охарактеризуйте об'єкт та суб'єкт ризику.
40. Охарактеризуйте джерела ризиків.
41. Охарактеризуйте функції ризику.

42. Розкрийте класифікацію ризиків.
43. Охарактеризуйте сутність виробничого ризику діяльності підприємств та його основні види.
44. Охарактеризуйте сутність комерційного ризику діяльності підприємств та його основні види.
45. Розкрийте сутність фінансових ризиків діяльності підприємства.
46. Розкрийте сутність екологічних ризиків діяльності підприємств.
47. Охарактеризуйте галузеві ризики підприємств лісового господарства.
48. Охарактеризуйте статистичні методи оцінювання ризику.
49. Охарактеризуйте методи експертного оцінювання ризику.
50. Охарактеризуйте розрахунково-аналітичні методи оцінювання ризику.
51. Охарактеризуйте аналогові методи оцінювання ризику.
52. Охарактеризуйте сутність процесу ризик-менеджменту та його етапи відповідно до міжнародного стандарту ISO 31000.
53. Розкрийте можливості інтегрування ризик-менеджменту в систему прийняття рішень щодо лісових ресурсів.
54. Охарактеризуйте методи впливу на ризик, а саме, уникнення ризику, запобігання ризикам та їх мінімізація.
55. Наведіть інструменти, які є важливими для мінімізації галузевих ризиків підприємств лісового господарства.
56. Розкрийте сутність поняття «криза».
57. Назвіть причини криз на підприємствах лісового господарства.
58. Охарактеризуйте класифікацію криз.
59. Назвіть позитивні та негативні наслідки криз.
60. Назвіть етапи життєвого циклу підприємства. Охарактеризуйте кризу, як етап життєвого циклу підприємства.
61. Поясніть сутність поняття «антикризовий менеджмент».
62. Назвіть та охарактеризуйте етапи процесу реалізації антикризового менеджменту на підприємстві.
63. Поясніть сутність діагностики кризового стану підприємств.
64. За якими показниками здійснюють діагностику банкрутства підприємства?
65. Розкрийте основні доміанти антикризового менеджменту на підприємствах лісового господарства.
66. Поясніть значення ефективної маркетингової стратегії для досягнення цілей антикризового менеджменту.
67. Розкрийте основні стратегічні антикризові заходи у менеджменті на підприємствах лісового господарства.
68. Розкрийте основні оперативні антикризові заходи у менеджменті на підприємствах лісового господарства.
69. Поясніть призначення та зміст антикризової програми на підприємстві.
70. Охарактеризуйте передумови формування концепції сталого розвитку.

71. Дайте визначення та поясніть сутність поняття «сталий розвиток».
72. Дайте визначення та поясніть сутність поняття «управління лісами на засадах сталого розвитку».
73. Окресліть історичні основи формування підходів до управління лісами на засадах сталого розвитку.
74. Охарактеризуйте формування концепції управління лісами на засадах сталого розвитку в рамках міжнародних ініціатив.
75. Розкрийте сутність концепції управління лісами на засадах сталого розвитку.
76. Охарактеризуйте екологічну складову концепції управління лісами на засадах сталого розвитку.
77. Охарактеризуйте економічну та соціальну складові концепції управління лісами на засадах сталого розвитку.
78. Охарактеризуйте принципи управління лісами на засадах сталого розвитку.
79. Охарактеризуйте законодавче забезпечення реалізації концепції управління лісами на засадах сталого розвитку в Україні.
80. Дайте визначення поняття «критерії управління лісами на засадах сталого розвитку».
81. Дайте визначення поняття «індикатори управління лісами на засадах сталого розвитку».
82. Поясніть сутність та цілі використання критеріїв та індикаторів як інструменту практичної реалізації положень концепції управління лісами на засадах сталого розвитку.
83. Розкрийте історичні етапи формування критеріїв та індикаторів управління лісами на засадах сталого розвитку.
84. Назвіть та охарактеризуйте загальноєвропейські критерії та індикатори управління лісами на засадах сталого розвитку (Мадрид, 2015 р.).
85. Дайте визначення та розкрийте сутність поняття «лісова сертифікація».
86. Охарактеризуйте рушійні сили розвитку лісової сертифікації у світі.
87. Охарактеризуйте типову структуру процесу лісової сертифікації.
88. Охарактеризуйте поширення різних схем лісової сертифікації на національному та міжнародному рівнях (обсяги за площею, кількістю сертифікатів).
89. Розкрийте структуру та зміст FSC національного стандарту системи ведення лісового господарства для України.
90. Окресліть вимоги до планування лісгосподарської діяльності відповідно до стандарту сертифікації системи ведення лісового господарства за схемою FSC.
91. Окресліть вимоги до моніторингу відповідно до стандарту сертифікації системи ведення лісового господарства за схемою FSC.
92. Охарактеризуйте екологічні пріоритети менеджменту лісових ресурсів на засадах сталого розвитку.

93. Охарактеризуйте соціально-економічні пріоритети менеджменту лісових ресурсів на засадах сталого розвитку.

94. Дайте визначення поняття «природно-заповідний фонд».

95. Наведіть класифікацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду відповідно до законодавства України.

96. Наведіть класифікацію природоохоронних територій Міжнародної спілки охорони природи.

97. Назвіть та коротко розкрийте сутність основних міжнародних актів, що стосуються біорізноманіття.

98. Назвіть законодавчі акти в галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України (зокрема, ратифіковані Україною міжнародні угоди).

99. Охарактеризуйте склад територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

100. Охарактеризуйте форми власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду України.

101. Розкрийте особливості державного управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду України.

102. Назвіть та охарактеризуйте режими територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

103. Охарактеризуйте призначення та вимоги до охорони природних заповідників.

104. Охарактеризуйте призначення біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків.

105. Охарактеризуйте функціональне зонування біосферних заповідників та режим їх охорони і використання.

106. Охарактеризуйте функціональне зонування національних природних парків та режим їх охорони і використання.

107. Охарактеризуйте функціональне зонування регіональних ландшафтних парків та режим їх охорони і використання.

108. Розкрийте основні вимоги щодо режиму заказників на конкретному прикладі (відповідно до положення про заказник).

109. Розкрийте призначення, зміст та порядок ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

110. Яку інформацію містить картка первинного обліку територій та об'єктів природно-заповідного фонду України? З якою періодичністю здійснюється її переоформлення?

111. Поясніть сутність охоронного зобов'язання на території та об'єкти природно-заповідного фонду?

112. Назвіть перелік документації, яка має зберігатись на підприємствах лісового господарства у разі розташування територій та об'єктів природно-заповідного фонду на землях, що надані їм в постійне користування.

113. Розкрийте особливості фінансово-економічного механізму в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду України.

114. Назвіть джерела фінансування заходів, пов'язаних із функціонуванням різних територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

115. Назвіть види порушень в сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, за які передбачена відповідно до законодавства України дисциплінарна, адміністративна, цивільна або кримінальна відповідальність.

116. Поясніть сутність поняття «конфлікт». Назвіть характерні ознаки конфлікту.

117. Охарактеризуйте стадії конфлікту.

118. Назвіть причини конфліктів, пов'язаних із лісовими ресурсами.

119. Наведіть класифікацію та приклади конфліктів, пов'язаних із лісовими ресурсами та лісогосподарською діяльністю.

120. Назвіть структурні та процесуальні атрибути конфліктів, пов'язаних із лісовими ресурсами.

121. Охарактеризуйте ефекти конфліктних ситуацій, пов'язаних із лісовими ресурсами та лісогосподарською діяльністю.

122. Назвіть та поясніть чинники, які сприяють попередженню конфліктів, пов'язаних із лісовими ресурсами та лісогосподарською діяльністю.

123. Окресліть заходи щодо взаємодії підприємств лісового господарства із громадськістю, важливі для уникнення конфліктів, пов'язаних із лісовими ресурсами та лісогосподарською діяльністю.

124. Дайте визначення поняття «інвестиції».

125. Охарактеризуйте види інвестицій та їх значення для забезпечення конкурентоспроможності підприємств лісового господарства за умов ринкової економіки.

126. Що розуміють під інвестиційним проектом?

127. Назвіть особливості лісівничих інвестиційних проєктів.

128. Поясніть сутність динамічних методів оцінки ефективності інвестиційних проєктів.

129. Що називають грошовим потоком?

130. Поясніть сутність методу дисконтування грошового потоку інвестиційного проєкту.

131. Поясніть сутність методу пролонгування грошового потоку інвестиційного проєкту.

132. Поясніть сутність показника «коефіцієнт дисконтування» та методичку його розрахунку.

133. Поясніть сутність показника «чиста теперішня вартість грошового потоку інвестиційного проєкту» та методичку його розрахунку.

134. Поясніть сутність показника «внутрішня норма доходу» та методичку його визначення аналітичним та графічним способами.

135. Поясніть сутність показника «рентабельність інвестицій» та методику його розрахунку.

136. Поясніть сутність показника «термін окупності інвестицій» та методику його розрахунку.

137. Назвіть критерії прийняття рішень щодо ефективності інвестиційних проєктів на основі показників чиста теперішня вартість грошового потоку інвестиційного проєкту, внутрішня норма доходу, рентабельність інвестицій, термін окупності інвестицій.

138. Поясніть сутність сенситивного аналізу інвестиційного проєкту та методику його проведення.

139. Розрахунок яких показників дозволить зробити висновок про чутливість чистої теперішньої вартості грошового потоку інвестиційного проєкту до зміни факторів, що зумовлюють її величину?

140. Поясніть сутність графічного способу представлення результатів сенситивного аналізу інвестиційного проєкту за допомогою павукоподібної діаграми.

141. Назвіть та охарактеризуйте основні поняття теорії ігор.

142. Поясніть методику побудови платіжної матриці.

143. Наведіть особливості задач теорії ігор типу «ігри з природою».

144. Охарактеризуйте основні критерії вибору оптимальної стратегії гравця (Вальда, Севіджа, Гурвіца, Лапласа), які застосовуються у теорії ігор.

145. Дайте визначення та поясніть сутність понять «рішення», «управлінське рішення».

146. Охарактеризуйте сутність процесу прийняття рішень.

147. Назвіть етапи процесу прийняття рішень.

148. Охарактеризуйте класифікацію методів обґрунтування рішень у менеджменті.

149. Розкрийте сутність та особливості застосування методу «Дерева рішень».

150. Назвіть переваги та недоліки індивідуальних та групових експертних оцінок.

151. Розкрийте сутність методів «Мозкового штурму», «Коллективного блокнота».

152. Дайте визначення понять «прогноз», «прогнозування». Охарактеризуйте мету прогнозування.

153. Охарактеризуйте класифікацію методів прогнозування за ступенем формалізації.

154. Наведіть визначення та розкрийте сутність поняття «інновації».

155. Охарактеризуйте класифікацію інновацій.

156. Дайте визначення поняття «інноваційна діяльність» відповідно до законодавства України.

157. Назвіть об'єкт та суб'єкт інноваційної діяльності відповідно до законодавства України.

158. Дайте визначення та розкрийте сутність поняття «інноваційний менеджмент».
159. Поясніть сутність поняття «стратегія».
160. Поясніть сутність поняття «стратегічний менеджмент».
161. Назвіть переваги стратегічно орієнтованих підприємств.
162. Назвіть етапи стратегічного менеджменту.
163. Охарактеризуйте поняття «місія». Назвіть місію підприємств лісового господарства.
164. Назвіть вимоги до формулювання цілей підприємства.
165. Поясніть сутність аналізу зовнішнього середовища підприємства як етапу стратегічного менеджменту.
166. Поясніть сутність аналізу внутрішнього середовища підприємства як етапу стратегічного менеджменту.
167. Назвіть вимоги до складання стратегічних планів у лісовому господарстві.
168. Охарактеризуйте класифікацію стратегій підприємств.
169. Поясніть стратегічні пріоритети розвитку лісового господарства України за умов європейської інтеграції.
170. Окресліть стратегічні пріоритети розвитку лісового господарства в контексті підвищення ролі лісів у забезпеченні «зеленої» економіки.
171. Охарактеризуйте стратегію адаптивного лісового господарства за умови зміни клімату та підходи до її реалізації.
172. Окресліть місце SWOT-аналізу в контексті стратегічного планування діяльності підприємств.
173. За якими складовими аналізують внутрішнє середовище підприємства в рамках SWOT-аналізу?
174. За якими складовими аналізують зовнішнє середовище підприємства в рамках SWOT-аналізу?
175. Яким чином формують матрицю SWOT-аналізу?
176. Назвіть типи альтернативних стратегій підприємства, що формуються залежно від виявлених його сильних, слабких сторін, можливостей та загроз діяльності.
177. Охарактеризуйте мету формування лісової стратегії Європейського Союзу.
178. Назвіть, на яких основних принципах базується лісова стратегія Європейського союзу.
179. Охарактеризуйте вимоги до міжнародної торгівлі лісовою продукцією в контексті рішень міжнародних ініціатив щодо навколишнього середовища та сталого розвитку.
180. Охарактеризуйте призначення регламенту ЄС № 995/2010 щодо забезпечення законності походження деревини.
181. Охарактеризуйте ключові вимоги до операторів відповідно до регламенту ЄС № 995/2010.

182. Охарактеризуйте ключові вимоги до трейдерів відповідно до регламенту ЄС № 995/2010.

183. Розкрийте сутність та складові системи належної перевірки (анг. «Due Diligence System») відповідно до регламенту ЄС № 995/2010.

184. Поясніть поняття «застосовне законодавство» відповідно до регламенту ЄС № 995/2010.

185. Назвіть учасників системи належної перевірки відповідно до регламенту ЄС № 995/2010 та розкрийте взаємозв'язки між ними.

186. Поясніть, яка відповідальність передбачена за невиконання вимог регламенту ЄС № 995/2010.

187. Поясніть, як впливають нормативні ініціативи ЄС, зокрема регламенту ЄС № 995/2010, на лісову галузь України.

188. Розкрийте призначення та сутність системи контролю руху деревини.

189. Наведіть класифікацію систем контролю руху деревини відповідно до регуляторного впливу держави, а також методичних підходів.

190. Охарактеризуйте інструменти підтвердження законності лісозаготівель та придбання деревини відповідно до законодавства України.

191. Назвіть, якими стандартами FSC передбачено відстежування руху лісопродукції від виробника до споживача, та поясніть їхню сутність.

192. Розкрийте сутність поняття «недеревні лісові ресурси».

193. Наведіть класифікацію недеревних лісових ресурсів відповідно до національного законодавства України.

194. Розкрийте значення недеревних лісових ресурсів у контексті сталого розвитку лісового господарства.

195. Охарактеризуйте законодавче забезпечення використання недеревних лісових ресурсів в Україні.

196. Розкрийте особливості загального використання другорядних лісових матеріалів та здійснення побічних лісових користувань в Україні.

197. Поясніть порядок встановлення максимальних норм безоплатного збору дикорослих трав'яних рослин, квітів, ягід, горіхів, грибів тощо, відповідно до законодавства України.

198. Розкрийте особливості спеціального використання другорядних лісових матеріалів та здійснення побічних лісових користувань в Україні.

199. Назвіть та поясніть особливості застосування інструментів регулювання використання другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в рамках їх спеціального використання відповідно до законодавства України.

200. Розкрийте особливості загального та спеціального використання корисних властивостей лісів для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей та проведення науково-дослідних робіт.

Комплекти тестів

1. З двох альтернативних інвестиційних проектів доцільно вибрати той, у якого:

- 1) значення чистої теперішньої вартості грошового потоку проекту менше нуля;
- 2) внутрішня норма доходу перевищує ставку дисконту;
- 3) термін окупності інвестицій менший;
- 4) рентабельність інвестицій перевищує середню норму дохідності за грошовими вкладками на ринку капіталу;
- 5) внутрішня норма доходу є меншою, ніж ставка дисконту.

2. Екологічними пріоритетами менеджменту лісових ресурсів на засадах сталого розвитку є:

1. Збереження біорізноманіття лісових екосистем.
2. Надання переваги хімічним засобам боротьби із шкідниками та хворобами лісу.
3. Створення штучних лісових насаджень (лісових культур) на противагу природному відновленню лісів.
4. Забезпечення відповідності деревних порід типам лісорослинних умов.
5. Зменшення вирубування деревостанів суцільним способом.
6. Надання переваги у лісовідтворенні породам-інтродуцентам у порівнянні з місцевими лісовими породами.

3. Антикризисовими заходами на підприємствах лісового господарства у період фінансово-економічної кризи є:

- 1) технічне переозброєння підприємства;
- 2) згортання маркетингових досліджень;
- 3) збільшення адміністративних витрат;
- 4) відстрочка платежів;
- 5) залучення кредиторів;
- 6) послаблення виробничої дисципліни.

4. Вкажіть у порядку послідовності етапи стратегічного менеджменту:

1. Формування набору стратегій. 2. Розробка місії. 3. Реалізація стратегії. 4. Оцінювання та контроль виконання стратегії. 6. Внесення коректив у стратегію. 5. Формування цілей підприємства.

6. Розташуйте вказані види діяльності відповідно до можливостей їх здійснення на території природних заповідників:

Можливість здійснення діяльності	Вид діяльності
	1. Відновлення гідрологічного режиму, збереження та відновлення рослинних угруповань, що історично склалися, видів рослин і тварин, які зникають.
А. Заборонена діяльність на території природних заповідників	2. Розведення вогнищ, влаштування місць відпочинку населення, стоянка транспорту.
	3. Здійснення протипожежних і санітарних заходів, що не порушують режиму заповідника
Б. Дозволена діяльність на території природних заповідників	4. Мисливство, рибальство, інтродукція нових видів тварин і рослин.
	5. Заготівля кормових трав, лікарських та інших рослин, квітів, насіння, очерету.

5. Лише у державній власності можуть перебувати:

1. Регіональні ландшафтні парки;

2. Землі та інші природні ресурси, надані національним природним паркам.
3. Зона регульованого заповідного режиму біосферних заповідників.
4. Заповідні зони біосферних заповідників.
5. Заповідні урочища.
6. Природні заповідники.

6. Місією підприємства лісового господарства є:

- 1) забезпечення прибутковості виробничо-господарської діяльності в результаті раціонального використання матеріальних та трудових ресурсів;
- 2) закріплення на національному ринку круглих лісоматеріалів внаслідок виготовлення доступної за ціною та якісної продукції;
- 3) забезпечення менеджменту лісових ресурсів на засадах сталого розвитку;
- 4) збільшення зайнятості у регіоні діяльності підприємства.

7. З метою оцінки впливу зміни незалежних факторів на величину чистої теперішньої вартості грошового потоку інвестиційного проекту необхідним є визначення таких показників:

1. Внутрішня норма доходу інвестиційного проекту;
2. Відносна зміна чистої теперішньої вартості грошового потоку інвестиційного проекту на 1% зміни фактора.
3. Рентабельності інвестицій.
4. Абсолютна зміна чистої теперішньої вартості.

8. Сутність деструктивного конфлікту розкривають положення:

1. Поглиблюється різниця у відношенні до цінностей;
2. Стимулює виникнення відвертого спілкування;
3. Розкриває важливі проблеми, які стають більш зрозумілими
4. Втрачається внутрішній зв'язок у групах, послаблюється співробітництво
5. Допомогає створенню тіснішого контакту між людьми, кращому пізнанню один одного.

9. Вставте пропущене слово:

Графічне зображення можливих напрямів дій, ймовірних подій, а також потенційних результатів кожного напрямку діяльності називається ...

10. Заходами щодо зниження ризиків є:

- 1) диверсифікація джерел отримання доходу підприємством;
- 2) створення страхового товарного запасу;
- 3) відміна лімітів на обсяг реалізації товарів за умов відстрочки платежу
- 4) використання банківських кредитів незважаючи на несприятливу кон'юнктуру фінансового ринку;
- 5) передача контролю за ризиком.

11. Чи обов'язковим є доведення до відома громадськості основних положень плану заходів щодо ведення лісового господарства на FSC сертифікованих підприємствах:

1. Так, обов'язковим є доведення до відома громадськості лише цілей ведення лісового господарства, а також екологічних обмежень щодо використання лісових ресурсів.
2. Так, обов'язковим є доведення до відома громадськості плану заходів щодо ведення лісового господарства, незважаючи на конфіденційність інформації.
3. Так, обов'язковим є доведення до відома громадськості основних положень плану заходів щодо ведення лісового господарства (як екологічних, так і соціально-економічних аспектів).

4. План заходів щодо ведення лісового господарства не обов'язково доводити до відома громадськості.

12. Якщо для оцінки ризику використовується показник середньоквадратичного відхилення і коефіцієнта варіації, то з двох альтернативних варіантів слід віддати перевагу тому, у якого:

- 1) показник середньоквадратичного відхилення і коефіцієнта варіації менший;
- 2) показник середньоквадратичного відхилення і коефіцієнта варіації більший;
- 3) недостатньо даних;
- 4) середньоквадратичне відхилення дорівнює коефіцієнту варіації;
- 5) коефіцієнт варіації менше одиниці незалежно від показника середньоквадратичного відхилення.

6. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів» використовуються такі методи:

1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (бесіда, лекція; ілюстрація; практичні роботи, реферати; самостійна робота студентів);

2) методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (навчальні дискусії, аналіз життєвих ситуацій);

3) методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції);

4) бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

7. Форми контролю

Основними формами організації контролю у процесі вивчення студентами дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів» є індивідуальна, групова та фронтальна перевірка знань, вмінь та навичок студентів (усна та письмова). Форма заключного контролю – екзамен.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів» визначається за формулою:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{дис}} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, \dots, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{\text{дис}} = K_{\text{ЗМ}}^{(1)} + \dots + K_{\text{ЗМ}}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{\text{др}}$ – рейтинг з додаткової роботи; $R_{\text{штр}}$ – рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи $R_{\text{др}}$ додається до $R_{\text{нр}}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{\text{штр}}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{\text{нр}}$. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи тощо.

Розрахунковий рейтинг з дисципліни становить 100 балів. Рейтинг з навчальної роботи – 70 балів, рейтинг з підсумкової атестації – 30 балів.

Розподіл балів

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{\text{др}}$	Рейтинг штрафний $R_{\text{штр}}$	Підсумкова атестація (екзамен)	Загальна кількість балів
змістовий модуль 1	змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Рейтингові оцінки зі змістових модулів

Термін навчання (тижні)	Номер змістового модуля	Навчальне навантаження, год.	Кредити ECTS	Рейтингова оцінка змістового модуля	
				мінімальна	розрахункова
1-8	1	76	2,5	60	100
9-15	2	74	2,5	60	100
Всього		150	5	42	70

Шкала оцінювання

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Студенти, які впродовж періоду вивчення навчальної дисципліни набрали менше 42 балів, не допускаються до екзамену і зобов'язані підвищити рейтинг на додаткових заняттях.

9. Методичне забезпечення

1. Павліщук О. П., Кравець П. В. Менеджмент лісових ресурсів: навч. посіб. Корсунь-Шевченківський : ФОП Гавришенко В.М., 2015. 319 с.
2. Павліщук О. П., Кравець П. В., Василюшин Р. Д. Менеджмент лісових ресурсів: підручн. Київ – Корсунь-Шевченківський : ФОП Майдаченко І. С., 2020. 350 с.
3. Павліщук О. П., Кравець П. В. Навчально-методичний посібник для вивчення дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів» студентами заочної форми навчання спеціальності «Лісове господарство» (спеціалізація «Менеджмент лісових ресурсів та лісовпорядкування»). Київ : «ЦП «Компринт», 2016. 132 с.
4. Павліщук О. П., Кравець П. В. Навчально-методичний посібник з дисципліни «Менеджмент лісових ресурсів» для самостійної роботи студентів денної форми навчання ОС «Магістр» спеціальності 205 «Лісове господарство» (спеціалізації «Менеджмент лісових ресурсів та лісовпорядкування»). Київ, 2017. 222 с.
5. Павліщук О. П. Електронний навчальний курс «Менеджмент лісових ресурсів». URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1789> (доступ лише для зареєстрованих користувачів).

10. Рекомендована література

Основна література

1. Ансофф И. Стратегическое управление / пер. с англ. Москва : Экономика, 1989. 519 с.
2. Боумен К. Основы стратегического менеджмента / пер. с англ. под. ред. Л. Г. Зайцева, М. И. Соколовой. Москва : ЮНИТИ, 1997. 175 с.
3. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. Вид. 2-ге. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 504 с.
4. Василюшин Р. Д. Еколого-енергетичний потенціал лісів Українських Карпат та його стале використання : монографія. Київ : ТОВ «ЦП «Компринт», 2018. 303 с.
5. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
6. Екологізація лісокористування в контексті подолання глобальних екологічних загроз : монографія / Синякевич І. М. та ін. ; за ред. І. М. Синякевича. Львів : Камула, 2014. 592 с.
7. Загвойська Л. Д., Маселко Т. Є., Якуба М. М. Економічний аналіз інвестиційних проектів : навч. посіб. Львів : Афіша, 2006. 318 с.
8. Землекористування: еколого-економічні проблеми, конфлікти, планування : навч. посіб. / Соловій І. П. та ін. Львів : Афіша, 2005. 400 с.
9. Інституційна розбудова лісової сертифікації в Україні : монографія / Кравець П. В. та ін. ; за ред. П. В. Кравця. Київ : ННЦ ІАЕ, 2009. 250 с.

10. Карпук А. І. Економічне регулювання лісокористування в ринкових умовах : монографія. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2012. 492 с.
11. Лісова політика: теорія і практика / Синякевич І. М. та ін. ; за ред. І. М. Синякевича. Львів : ЛА «Піраміда», 2008. 612 с.
12. Лісовий Кодекс України : постанова Верховної Ради України від 21.01.94 р. № 3853-ХІІ. URL: zakon.rada.gov.ua/go/3852-12.
13. Лук'янова В. В., Головач Т. В. Економічний ризик : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2007. 462 с.
14. Менеджмент охоронних лісів України : монографія / Шеляг-Сосонко Ю. Р. та ін. ; за ред. Ю. Р. Шеляга-Сосонка. Київ : Фітосоціоцентр, 2003. 299 с.
15. Прокіп А. В. Еколого-економічна оцінка заміщення невідновлювальних енергоресурсів біологічно відновлюваними : монографія. Львів : ЗУКЦ, 2010. 212 с.
16. Рябчук В. П. Недревна продукція лісу : підручник. Львів : Світ, 2006. 310 с.
17. Соловій І. П. Політика сталого розвитку лісового сектора економіки: парадигма та інструменти : монографія. Львів : РВВ НЛТУ України, вид-во ТзОВ «Ліга-Прес», 2010. 368 с.
18. Участь громадськості в управлінні лісовим господарством : практич. посіб. / Кравець П. В. та ін. ; за ред. П. В. Кравця. Київ : Компринт, 2012. 56 с.
19. Эддоус М., Стэнсфилд Р. Методы принятия решений : учеб. пособ. / пер. с англ. под ред. И. И. Елисейевой. Москва : Аудит, 1997. 590 с.
20. Як громади управляють лісами. Досвід громадського лісогосподарювання у різних країнах світу. Львів : ТОК «Галицька видавнича спілка», 2010. 63 с.

Допоміжна література

1. Адамовський О. М. Ідея сталого лісокористування у ретроспективі. *Регіональна економіка*. 2009. №3 (53). С. 233–240.
2. Державна служба статистики України. Статистична інформація. Лісове господарство. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Довідник з лісового фонду України за матеріалами державного обліку лісів станом на 01.01.2011 року. Ірпінь, 2012. 130 с.
4. ДСТУ ISO 9001:2015. Системи управління якістю. [Чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 30 с.
5. Захарченко В. І., Корсікова Н. М., Меркулов М. М. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 448 с.
6. Іванюта С. М. Антикризове управління : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 288 с.
7. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 406 с.

8. Конфліктологія : навч. посіб. / Ємельяненко Л. М., Петюх В. М., Торгова Л. В., Гриненко А. М. / за ред. В. М. Петюха, Л. В. Торгової. Київ : КНЕУ, 2003. 315 с.
9. Костюкевич Р. М. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2011. 270 с.
10. Кравець П. В., Павліщук О. П., Розвод С. В. Оцінювання ключових елементів маркетингового менеджменту на підприємствах лісового господарства. *Науковий вісник НЛТУ України*. Львів : РВВ НЛТУ України, 2013. Вип. 23.2. С. 262–272.
11. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2003. 504 с.
12. Массей Е. Досвід Європейського Союзу в адаптації до зміни клімату та застосування його в Україні : матеріали проекту «Сценарії зміни клімату та безпеки в регіоні Східної Європи» (2012 р.). URL: <http://www.osce.org/uk/ukraine/104020?download=true>.
13. Павліщук О. П., Кравець П. В. Диверсифікація діяльності підприємств лісового господарства України в контексті забезпечення комплексного лісокористування. *Економічний простір*. 2017. № 125. С. 98–109.
14. Павліщук О. П., Кравець П. В. Взаємодія із зацікавленими сторонами згідно з FSC національним стандартом системи ведення лісового господарства для України. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*. 2020. Vol. 11. № 1. P. 55–65. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/forest2020.01.055>.
15. Пірен М. І. Конфліктологія : підручник. Київ : МАУП, 2003. 360 с.
16. Проблемы и перспективы развития комплексного лесопользования в Армении, Азербайджане, Беларуси, Грузии, Молдове, Российской Федерации и Украине / под ред. М. Карпачевского, М. Маттила, Н. Шматкова. Москва, 2016. 85 с. URL: <http://www.enpi-fleg.org/ru/docs/complex-forest-use-in-former-ussr>.
17. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Вид. 3-тє. Київ : Знання, 2007. 668 с.
18. Скрипко Т. О. Інноваційний менеджмент : підручник. Київ : Знання, 2011. 423 с.
19. Старостіна А. О. Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика : навч. посіб. Київ : ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2004. 200 с.
20. Сторожук В. Ф. Короткий огляд умов забезпечення легальності походження деревини в Україні (до розробки практичного керівництва з підтвердження легальності деревини). URL: http://www.gcs.org.ua/files/4.02.02._Storozhuk_Report_web.pdf.
21. Томпсон А. А., Стрікленд А. Дж. Стратегический менеджмент. Концепции и ситуации для анализа / пер. с англ. Изд. 12-е. Москва : «Вильямс», 2006. 928 с.
22. Шегда А. В. Менеджмент : підручник. Київ : Знання, 2004. 687 с.
23. Adaptive forest management in Central Europe: Climate change impacts, strategies and integrative concept / A. Bolte, Ch. Ammer, M. Lof and other. *Scandinavian Journal of Forest Research*. 2009. № 24. P. 473 – 482.

24. FSC національний стандарт системи ведення лісового господарства для України. URL: <https://ua.fsc.org/ua-ua/nasha-diyalnist/-07>.

25. Global Forest Resources Assessment 2020. Main report. URL: <http://www.fao.org/documents/card/en/c/ca9825en>.

26. Kellomäki S., Leinonen S. Management of European Forests Under Changing Climatic Conditions : Final Report of the Project «Silvicultural Response Strategies to Climatic Change in Management of European Forests» (Research notes 163). Finland : University of Joensuu, 2005. 427 p.

27. Ministerial conferences on the Protection of Forests in Europe. URL: <https://foresteurope.org/ministerial-conferencies/>.

28. Regulation (EU) № 995/2010 of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 laying down the obligations of operators who place timber and timber products on the market. *Official Journal of the European Union*. 2010. L. 295. 12 p. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010R0995&from=EN>.

11. Інформаційні ресурси

1. Лісовий і мисливський журнал. URL: <http://www.ekoinform.com.ua>.
2. Наукова бібліотека Національного університету біоресурсів і природокористування України. URL: <http://library.nubip.edu.ua>.
3. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
4. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.org>.
5. Нормативно-правова база України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
6. Сталий розвиток лісового господарства в Україні. URL: <http://sfmu.org.ua>.
7. International Union for Conservation of Nature. URL: <http://www.iucn.org>.
8. Ministerial conferences on the Protection of Forests in Europe. URL: http://foresteurope.org/ministerial_conferences.
9. Forest Stewardship Council. URL: <https://fsc.org/en>.
10. Programme for the Endorsement of Forest Certification. URL: <http://www.pefc.org>.
11. World Wide Fund For Nature. URL: http://wwf.panda.org/uk/wwf_ukraine_uk.
12. Journal «Forest Ecology and Management». URL: <http://www.sciencedirect.com/science/journal/03781127>.